

Cyngor Sir Ddinbych

Polisi Torri Gwair/Ymylon Ffyrdd Gwledig (Ffyrdd A, B a Di-ddosbarth)

Cyflwyniad

Mae'n rhaid rheoli ymylon ffyrdd i sicrhau diogelwch holl ddefnyddwyr y ffordd. Maen nhw hefyd yn gynefinoedd pwysig ar gyfer bioamrywiaeth – er lles rhywogaethau fel gwenyn a phryfaid peillio eraill, fel cartref i flodau a bywyd gwylt arall sy'n prysur ddiflannu o gefn gwlad ac fel coridorau bywyd gwylt hanfodol sy'n cysylltu cynefinoedd. Nod y polisi hwn yw mynd i'r afael â'r canlyniadau dymunol yma mewn modd realistig ac economaidd.

1. Prif Ddyletswyddau a Chyfrifoldebau

1.1 Mae'n gyfrifoldeb cyfreithiol ar Awdurdod Priffyrdd Cyngor Sir Ddinbych i gadw ei briffyrdd yn hygyrch ac yn ddiogel ar gyfer defnyddwyr y briffordd.

1.2 Mae hefyd yn ddyletswydd ar y Cyngor Sir i gynnal ac atgyweirio'r briffordd (o fewn rheswm), ac i gadw wyneb y ffordd yn rhydd rhag unrhyw beth a all beri rhwystro neu berygl.

1.3 Dan Ran 1 Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, mae'n ddyletswydd gyfreithiol ar Gyngor Sir Ddinbych i 'gynnal a gwella bioamrywiaeth' pan fo hynny yn rhan o'i swyddogaethau ac, wrth wneud hynny, i geisio 'hyrwyddo cadernid ecosystemau'. Mae'r cyfrifoldeb hwn wedi'i ategu gan y dyletswyddau a roddir ar gyrff cyhoeddus gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, i gynnal cynaliadwyedd hirdymor.

1.4 Mae rheoli ymylon ffyrdd mewn modd ymatebol yn galluogi Cyngor Sir Ddinbych i gyfrannu'n effeithiol at 'Gynllun Gweithredu Pryfaid Peillio' Llywodraeth Cymru, drwy ddarparu cynefinoedd gwell a mwy cysylltiedig sy'n llawn o flodau gwylt ar gyfer ardaloedd trefol a gwledig.

1.5 Mae'r 'Well Maintained Highway – Code of Practice for Highway Maintenance' yn nodi'r argymhellion a'r arfer da ar gyfer torri ochrau priffyrdd, ac yn cynnwys y cyngor y dylai awdurdodau lleol ddatblygu eu safonau lleol eu hunain.

1.6 Mae Adran 41 Deddf Priffyrdd 1980 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Priffordd sicrhau bod gan ddefnyddwyr ffordd lwybr diogel ar hyd y briffordd. O ran llystyfiant, mae hyn wedi ei ddehongli i olygu y dylid torri canghennau sy'n hongian trosodd a thorri gwair fel nad yw gwelededd tuag ymlaen yn cael ei amharu heb fod angen.

1.7 Er mwyn cyflawni'r dyletswyddau hyn mae gofyn i Gyngor Sir Ddinbych ddilyn polisi torri gwair ymylon ffyrdd sy'n ystyried anghenion defnyddwyr y ffyrdd yn ogystal ag anghenion bywyd gwyllt.

2. Pa mor aml y dylid torri ymylon ffyrdd?

2.1 Mae angen torri gwair ymylon ffyrdd er diogelwch y defnyddwyr (gan gynnwys cerddwyr) ac er mwyn y rhywogaethau sy'n cael eu cynnal ganddynt. Mae diogelwch defnyddwyr y ffordd yn bwysig dros ben, ac mae angen cynnal lleiniau gwelededd a llwybrau cyhoeddus mewn lleoliadau allweddol. Yn yr holl ardaloedd eraill, dylid gadael i blanhigion flodeuo a hadu cyn eu torri, ac mae angen cynnal cynefin ar gyfer anifeiliaid. I gyrraedd y nodau hyn mae angen rhoi sylw gofalus i amseru gwaith torri gwair a'r uchder torri.

2.2 Drwy'r sir, bydd yn cael ei dorri un waith y flwyddyn yn seiliedig ar amserlen y contract ar gyfer yr holl ymylon glaswellt sydd ar y prif rwydwaith ffyrdd a'r rhwydwaith o ffyrdd llai. Mae prif ffyrdd yn cael eu diffinio fel ffyrdd sydd wedi'u dosbarthu'n ffyrdd A neu B. Mae ffyrdd llai nad ydynt yn briffyrdd yn cael eu diffinio fel ffyrdd sydd heb eu dosbarthu'n ffyrdd A neu B.

2.3 Bydd prif ffyrdd yn cael eu torri ar ôl 1 Mehefin gan amcangyfrif y bydd y gwaith wedi'i orffen erbyn diwedd Mehefin.

2.4 Bydd ffyrdd llai'n cael eu torri ar ôl 1 Awst gan amcangyfrif y bydd y gwaith wedi'i orffen erbyn diwedd Medi.

2.5 Bydd Ardaloedd Bioamrywiaeth presennol, sy'n cynnwys y Cynghorau Cymuned hynny sydd yn gyfan gwbl neu'n rhannol o fewn AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy a'r Cynghorau Cymuned hynny a ddewisodd fod yn rhan o'r hen Ardal Fioamrywiaeth, bellach yn cael eu cynnwys mewn un amserlen dorri i'r Sir gyfan fel mae cymalau 2.3 a 2.4 uchod yn ei nodi.

Eithriadau

2.6 Bydd Gwarchodfeydd Natur Min y Ffordd yn cael eu torri yn unol â'u cyfarwydddebau rheoli unigol.

3. Manylebau a Safonau Torri

3.1 Ni ddylai gwair sy'n cael ei dorri gan dractor a pheiriant torri fod yn llai na 100mm ar ôl cael ei dorri. Mae modd defnyddio peiriannau eraill (strimiwr, ac ati) ar rai safleoedd lle nad oes modd defnyddio tractor a pheiriant. Dan yr amgylchiadau hyn, efallai na fydd modd torri'r gwair i uchder o 100mm, a gall y gwair gael ei dorri'n fyrrach. Pa bynnag beiriant a ddefnyddir, ni ddylai uchder y gwair ar ôl ei dorri ddatguddio nac amharu ar y pridd wyneb.

3.2 Ar bob ffordd, gan gynnwys ffyrdd 'A' a 'B', ni ddylai'r darn sydd wedi'i dorri fod yn fwy nag 1 metr o led o ymyl y ffordd, ac i uchder o ddim llai na 100mm. Efallai y bydd angen torri darn lletach nag 1m mewn lleoliadau penodol yn ôl disgrisiwn yr Awdurdod Priffyrdd at ddibenion lechyd a Diogelwch. Gallai hyn olygu y bydd rhai ffyrdd yn cael eu torri'n gynt na'r dyddiadau sydd yng nghymalau 2.3 a 2.4.

3.3 Efallai y bydd angen torri'n fwy aml er mwyn cynnal lleiniau gwelededd mewn unrhyw leoliad lle mae hynny'n angenrheidiol. Bydd hyn yn ôl disgrisiwn yr Awdurdod Priffyrdd at ddibenion iechyd a diogelwch.

3.4 Bydd pob ymdrech yn cael ei gwneud i ohirio torri ar hyd y rhwydwaith o ffyrdd llai cyhyd ag y bo modd, er mwyn i flodau hadu ac i osgoi tarfu ar fywyd gwyllt yn ddiangen.

3.5 Efallai y bydd y darn cyfan ar ymyl y ffordd yn cael ei dorri yn ôl disgrisiwn yr Awdurdod Priffyrdd er mwyn atal prysgwydd rhag tyfu gormod ar ymyl y ffordd ac er mwyn sicrhau bod modd gweld am ymlaen at ddibenion iechyd a diogelwch.

3.6 Hyd yma, mae gan y Cyngor un ar ddeg Gwarchodfa Natur Min y Ffordd, oherwydd eu planhigion prin/nodedig a/neu eu cynefinoedd, sy'n cael eu rheoli dan drefniadau amgylcheddol arbennig a nodir yng nghyfarwyddebau rheoli unigol y safleoedd. Mae'r rhain wedi eu nodi'n glir gan arwyddion ar ymylon y ffyrdd a chromfachau sgwâr gwyn wedi eu marcio ar y briffordd.

3.7 Bydd y Cyngor yn hel tocion gwair o'r Gwarchodfeydd Natur Min y Ffordd dynodedig yn ôl eu cyfarwyddebau rheoli unigol. Bydd y Cyngor yn gweithio tuag at bolisi o hel y gwair sydd wedi ei dorri ar ymylon ffyrdd pan fydd adnoddau ar gael.